

Dnr: KN2024/00503

Teknikföretagens remissyttrande angående EU-kommissionens meddelande om klimatmål till 2040 och EU:s strategi för industriell koldioxidhantering

Teknikföretagen tackar för möjligheten att yttra sig angående EU-kommissionens meddelande om klimatmål för 2040 och EU:s strategi för industriell koldioxidhantering. Teknikföretagen står sedan tidigare bakom såväl EU:s målsättning om att nå klimatneutralitet till 2050 som EU:s klimatpolitiska etappmål om nettominuskningar på 55 procent till 2030 jämfört med år 1990.

Svenska teknikföretag är världsledande i utvecklingen av lösningar för klimatomställningen och vill fortsätta på den vägen för att bidra till klimatomställningen runt om i världen. I en omvärld som också ställer om krävs rätt sorts förutsättningar för att svensk industri ska lyckas behålla, och öka, sin konkurrenskraft på området. Det är därför centralt att mål och tillhörande styrmedel blir välutformade och kommer på plats så snart som möjligt för att ge industrin de långsiktiga ramverk som krävs. Politisk långsiktighet och en kostnadseffektiv politik är centrala förutsättning för att stora investeringar ska komma till stånd i näringslivet. Teknikföretagen vill se fortsatt ambitiösa europeiska klimatmål till 2040, i linje med det som krävs för att nå nettonollutsläpp inom EU till 2050.

Styrningen som behöver utvecklas för att nå det kommande 2040 målet behöver innehålla tre delar: 1) styrmedel som gör det dyrare att släppa ut växthusgaser, 2) styrmedel som förbättrar förutsättningarna för modern, fossilfri teknik, 3) möjliggörande politik på angränsande politikområden såsom utbildning och kompetensförsörjning, forskning och innovation, infrastruktur mm. Teknikföretagen lyfter nedan de huvudsakliga områden där politiken behöver leverera för att ge förutsättningar för näringslivet att ställa om och uppnå unionens långsiktiga klimatmålsättningar.

Implementera, utvärdera och utveckla Fit-for-55-paketet

Fit for 55-paketets olika lagstiftningsakter har, med undantag av förslaget till översyn av energiskattedirektivet, antagits inom EU. Nu bör EU-institutionernas och medlemsstaternas fokus därför vara att implementera lagstiftningen och sedan utvärdera hur väl regelverken levererar mot uppsatta mål på ett kostnadseffektivt sätt.

De existerande styrmedlen, framförallt EU ETS1 och ETS2, är fundament i EU:s styrmedelsmix för att nå klimatneutralitet till 2050 och bör även fortsättningsvis vara det. Dessa styrmedel bör utvecklas och om möjligt slås ihop för att uppnå

kommande klimatpolitiska etappmål för 2040 på ett kostnadseffektivt sätt. För att öka förutsägbarheten behöver de så kallade linjära reduktionsfaktorerna för de båda systemen fastställas så snart som möjligt och då ta hänsyn till en rad faktorer som påverkar utformningen. Exempelvis innebär elektrifieringen i ESR-sektorn att utsläpp minskar i ESR/ETS2 och eventuellt ökar i ETS1 om elen produceras med fossila energislag. I utformningen av de formella juridiska kraven i utsläppshandelssystemen efter 2030 behöver EU och medlemsstaterna säkerställa europeiska företags konkurrenskraft, med särskilt beaktande av den internationellt konkurrensutsatta industrins förutsättningar.

Över tid utvecklas länderna ekonomiskt och då behöver konvergensen i ESR-åtaganden öka mellan medlemsstaterna, eftersom alla ska nå nettonoll 2050. Analyser behöver därför genomföras för att säkerställa en rättvis bördefördelning mellan länder. När tiden är mogen bör de olika EU ETS slås ihop till ett system. Detta blir mer kostnadseffektivt. Eventuella rättviseaspekter som ännu inte är lösta vid det laget kan lösas med ekonomiska transfereringar, så som EU:s olika fonder, exempelvis fonden för en rättvis omställning och den sociala klimatfonden.

Fossilfri och leveranssäker el till en konkurrenskraftig totalkostnad

Teknikföretagen välkomnar att EU-kommissionen har utgått från en teknikneutral ansats i sitt meddelande. Kommissionen framhåller tydligt att alla koldioxidfria och koldioxidsnåla energilösningar (inklusive bl.a. förnybara energikällor, kärnkraft, CCS, CCU, koldioxidupptag, och vattenkraft) är nödvändiga för att minska koldioxidutsläppen i energisystemet till senast 2040.¹ Samtidigt saknas en tydlig bild från kommissionen i meddelandet gällande det framtida ökade elbehovet i Europa. I likhet med svenska statens planeringmål på en utbyggnad till 300 TWh 2045 bör EU ha ett motsvarande mål för att förtydliga målbilden.

Tillgången till fossilfri el och energi till en konkurrenskraftig kostnad är en grundläggande förutsättning för att bibehålla och stärka europeisk konkurrenskraft och samtidigt nå uppsatta klimatmål. Teknikföretagen anser att utgångspunkten i den europeiska energipolitiken behöver justeras så att det klimatpolitiska 2050-målet blir det centrala snarare än att fokusera på att gynna specifika teknologier som i NZIA eller specifika kraftslag som i RePowerEU mfl.

EU-kommissionens 2040-meddelande tar även upp energieffektiviseringsmålet där EU satt ett övergripande absolut tak för unionens slutliga energianvändning till 2030. Taket innebär att EU ska säkerställa en minskning av energianvändningen på minst 11,7 procent till 2030. Detta absoluta tak kan komma att ställa till problem för unionen om länderna lyckas locka till sig fler energiintensiva investeringar samtidigt som det framtida elbehovet kommer att öka med elektrifieringen.

En giv för utfasning av fossila utsläpp från industrin

EU-kommissionen konstaterar i meddelandet att det för att lyckas med den europeiska gröna given under det kommande årtiondet behövs kompletterande politik i form av en starkare och förnyad europeisk agenda för hållbar industri och konkurrenskraft. EU-kommissionen menar vidare att skapandet av de rätta ramvillkoren för alla sektorer i ekonomin, exempelvis genom tillgång till finansiering, kompetens och konkurrenskraftiga kostnader för energi, är grundförutsättningar för att omställningen ska lyckas. I meddelandet pekar

kommissionen även på energikostnader som en nyckelfaktor för det europeiska näringslivet.

Teknikföretagen välkomnar EU-kommissionens tydliga vilja att framgent komplettera EU:s gröna giv med möjliggörande politik för att stärka europeiska företags konkurrenskraft och omställningsförmåga. Teknikföretagen delar EU-kommissionens uppfattning att generellt goda ramvillkor för alla sektorer är en grundförutsättning för ett konkurrenskraftigt näringsliv i Europa, snarare än åtgärder riktade mot specifika sektorer. Staten bör som utgångspunkt inte agera riskkapitalist, utan skapa gynnsamma och stabila förutsättningar för privata investeringar.

Statliga stöd och statlig riskdelning kan vara befogade för att omställningen ska ske. Vid specifika marknadsmisslyckanden, som i de fall det finns externa effekter som företagen inte har incitament att beakta fullt ut, exempelvis investeringar i forskning och innovation. Detsamma gäller på områden där staten har ett särskilt ansvar att tillhandahålla grundläggande funktioner som till exempel infrastruktur.

Med det sagt anser Teknikföretagen att den utveckling vi sett med ökade statsstöd i Europa är en risk för långsiktig innovations- och konkurrenskraft. Teknikföretagen förespråkar jämlika konkurrensvillkor snarare än nuvarande utveckling där länder lockar nya företagsetableringar och investeringar med allt större mängd statliga stöd. I de fall det finns marknadsmisslyckanden eller behov av riskdelning bör det finnas principer för statlig inblandning som stör marknaden så lite som möjligt. Offentligt stöd ska framför allt användas för att främja näringslivet och bör ske främst genom programriktade på forskning och utveckling, med öppna utlysningar där företag ansöker och väljs ut baserat på excellens och förväntad påverkan på den omställning som behövs.

Teknikföretagen vill även framföra att grundläggande infrastruktur är en förutsättning för näringsverksamhet och är till stor del ett statligt ansvar. Näringslivet behöver hela vägar, fungerande järnvägar och en digital infrastruktur dessutom tillgång till tillräcklig och pålitlig energi till ett konkurrenskraftigt pris. Staten har ett särskilt ansvar för investeringar i elnätet och laddinfrastrukturen för fordon, precis som när det gäller övrig infrastruktur. När det gäller produktion av energi så gäller överlag detsamma som för andra gröna investeringar. Det finns starka marknadskrafter för ökade investeringar i grön energi och grön energiteknik. Staten bör som utgångspunkt vara möjliggörare och undanröja hinder för sådana investeringar snarare än att finansiera dem.

EU:s politik för mer förutsägbara och transparenta tillståndsprocesser

För ökad europeisk konkurrenskraft krävs effektivare, mer förutsägbara och transparenta tillståndsprocesser. Tiden det tar för att få tillstånd i Sverige och på många andra platser i unionen motverkar viljan att investera i Europa. Tillståndsprocesserna behöver därför skyndsamt bli effektivare för att nå klimatneutralitetsmålet till 2050, framförallt genom att tillgodose tillräckliga mängder fossilfri el och energi.

En strategi för industriell koldioxidförvaltning

Teknikföretagen välkomnar att EU-kommissionen uppmärksammar och strategiskt tar sig ann fråga om industriell koldioxidförvaltning, som är en viktig del i att nå

EU:s målsättning om klimatneutralitet till 2050 och det kommande klimatpolitiska etappmålet för 2040. Industriell koldioxidförvaltning är viktig för de sektorer som har särskilt svårt att få ned sina utsläpp. Man får dock inte glömma bort att samhället samtidigt behöver använda en allt större mängd kolatomer för att producera varor, inte minst inom kemiindustrin.

Maria Rosendahl

Näringspolitisk chef

Miriam Munnich Vass

Näringspolitiskexpert Klimat